

Број 6. (12.)

Сарајево, Јуни 1888.

Год. П.

У СПОМЕН И СЛАВУ ДОЛАЗКА

Њиховијех царскијех и краљевскијех висости Прејаснијех на-
шљедника круне и престола Хабсбурског

РУДОЛФА И СТЕФАНИЈЕ

Српско-православно свештенство с народом поздравља долазак:

Поносна Босна свечано рухо облачи на се,
 И посестрима јој Херцеговка накитила се,
 Примају високе госте, што први пут нам стижу,
 Нуде им своје чари — а славу до неба дижу; —
 Сарајево мило наше пролама цјесма лака,
 Гостима поздрав шаће у њему душа свака,
 Па и са овог врела — сложна се срца друже,
 Да вјерност своју кажу и поздрав свој им пруже.

„Источник.“

Бесједа у недељу православија.

Говорио митрополит звонички **Дионисије**.

Јего же писа Мојсеј в закоње и Пророци обрјетохом Исуса сина Јосифова, иже од Назарета. (Јоан гл. 1. стр. 45.)

Неочекивана радост завладала је данас срцем апостола Филипа, што је сретан био наћи и очима виђети Христа спаситеља. Желећи пак ту своју велику радост и другом саопћити, хити весело к својим и на путу сретне Натанајила, па га са највећим узбуђењем увјерава озбиљно рекав му: чуј брате! „за кога Мојсије у закону писа и пророци, нађосмо га, Исуса сина Јосифова из Назарета“. Филипову радост — љубазни моји — осјећа данас и васколики православни свјет; јер данас слави спасоносну побједу своје православне вјере, противу негдашње јеретичке заблуде иконоборства, те зато и нама као православнима снада у дужност ускликнути радосно е Филипом а велигласно појати: „обрјетохом вјеру истину ју, обрјетохом православије наше“, које нечастиви црни облаци у истој гомили над црквом настојаваху свима својим пакленим силама, да би га засјенити могли и исклонити испред наших очију!

Али треба добро знати љубазни моји, да света наша црква благочастиво установивши, да се торжанствено празнује света успомена великих њених догађаја, једино је тијем смјерала на то: да нас т. ј. своја чада побуди на подражавање добродјетелног светог живота, оних светих мужава, који бојећи се више Бога него људи нису пристајали на „советъ нечестивихъ“, него кад би дошло да се за љубав људи, или од страха људског презре и погази закон Божји, пре би се дали драговољно погубити него ли бацити закон Божји за леђа!

Стога ће предмет данашњег мог бесједовања с вама бити „страх Божији паче страха чловјеческаго,“ што ће рећи да се треба више бојати Бога него ли људи, или ако хоћете да кажем: више треба љубити Бога, поступајући по Његовим св. заповједима, него ли љубити људе, чинећи по њиховој вољи оно што забрањује Бог. Предмет је овај врло важан и веома душекористан, дакле очински вас позивам: да добро пратите и упамтите моје или боље казати Божије ријечи.

Цјелокупна повјесница рода људског особито повјесница вјерозакона понајвише историја Хришћанства, износи нам небројене примјере људи, који су пали жртвом више за љубав Божију, него што су пали за љубав људи.

И заиста, обично се два осјећаја један другом противна развијају у срцу човјечјем, који се често сукобе са непоустљивом тежњом, да један другог надјача и угуши; побједа пак у тој унутарњој борби зависи понајвише од карак-

тера, од васпитања, од побожности и у онште од моралности човјекове. Свети апостол Павле осјећајући у себи више него ли ико други та два супротна осјећаја, назива их законима, и жали се, што више пута мора, хтео не хтео, да се покори закону зла противу закону добра. „Јер нечиним“ — вели он — „оно што хоћу него на што мрзим оно чиним“ (к Римљ. 7, 15.) и своју наклоност на зло приписује он не својој вољи, не свом расположењу и осјећајима, већ искварености људске природе гријехом; те зато вели: „А ово више ја нечиним, него гријех који живи у мени“ (исто мјесто ст. 17.); пита више он изриком теже закону добра, али да у свом тијелу осјећа некакову слабост, која га тјера на зло. Јер „хтјети“ вели, имам у себи али учинити добро неналазим“ (исто мјесто 18.). А у том јадном стању једино налази он спасење, с једне стране у непоколебивој вољи и трајном постојањетву човјекове мисли, противу тјелесних жеља, с друге пак у сили Божије благодати, коју је излио људима долазак сина Божијег на свјет, и признаје да је и код њега надјачао ум и Божија благодат, те је могао побједити зло, које је осјећао не у својој намени, већ у гријехом исквареним удима свога тјела. Чујте како он сам то прича: „Али видим други закон у удима својима, који се супроти закону ума мога, и заробљаваме законом гријеховним, који је у удима мојима. Ја — некретничовјек! Ко ће ме избавити од тијела смрти ове? Захваљујем Богу свом кроз Исуса Христа Господа нашега. Тако дакле ја сам умом својим служим закону Божијему, а тијелом закону гријеховном. Никаква дакле сад нема осуђења онима, који су у Исусу Христу, и не ходе по тијелу него по духу. Јер закон Духа који оживљава у Исусу Христу, опростио ме је од закона гријеховнога и смрти“. (исто мјесто 23—25 и од гл. 8—1—2.). А ово баш т. ј. побјеђивати вазда тјелесни закон, и пригрљавати закон добра, противу закона зла, то се управ и зове — браћо моја — бојати се Бога више него ли људи, или боље рећи више вољети Богу него људима. Наравна ствар, јер је Бог највеће добро, највећи морални закон, самоистина и у кратко речено Бог је извор свију дарова св. Духа, по образу и подобју којег је створен и човјечији дух. Али човјек будући је пао у гријех и искварио

се, ушљед чега развиле су се у њему честице зла, зато он више и помишља на зло, те је зато и сам Богочовјек спаситељ наш Исусе Христос, у више прилика исповољно се изразио о човјечијој природи, да она болује тешку болест т. ј. болест гријеха „род се ј лукав ј ест“ (Лук. 11. 29.) и другом приликом „род лукав и прељубодјеи“ (Мат. 12. 39.). Али у том и састоји се сва човјечија борба, а победа полаже му на главу вјенац славе, ако дакле у човјеку завлада више страх Божији него ли страх људски, и љубав према Богу буде у њему претежнија од љубави према људима, тада човјек може слободно ускликнути при концу свог живота, као што је то апостол Павле рекав: „Добар рат ратовах, трку сврших, вјеру одржах; даље дакле мени је приправљен вјенац правде који ће ми дати Господ у дан онај праведни судија“ (Тимотеју 2. посл. 4. 7.—8.).

Као што дакле у почетку овог мог говора рекох, цјелокупна повјесница рода људског пуна је примјера људи, који су предостављали страх Божији страху људском; па да би ете се у том боље увјерили, дајте да вам и изнесем неколико таквих примјера из самог Светог Писма.

Завладала једноч у старо доба велика глад по свој земљи Јудејској, па су се ушљед тога синови Израљјеви — и на позив Јосифов — преселили у Мисир, ће би се лакше ранили хљебом, тим више што је тада Мисиром испред Фараона управљао прекрасни Јосиф син патријарха Јакова. Ти на тај начин насељени у Мисиру жидови осташе тамо и пошље оних гладних година, јер их бијаше благословио Бог, што бјеху они једини тада на свјету народ, који познаваше и поштоваше правого Бога Јехова, Саваота, па су им послови ишли врло добро и у Мисиру, ће су се много обогатили и умножили тако, да су их се почели бојати домородци Мисирски, којих се је сад број умањило био према много већем броју жидова, па и сам Фараон т. ј. цар Мисирски видећи да су се у његовим земљама насељени жидови јако умножили и обогатили, и бојећи се да један дан непреотму маха, почео им је ударати велике намете и тешко пргатовање, жестоко их нагонећи ва послове и загорчавујући им живот тим тешким радовима, и не само то него је издао и своју потајну царску повељу Мисирским бабицама, да морају при порођајима жидовских жена свако новорођено мушко дијете убијати с мјеста! Али бабице ма да су биле незнабожице, ипак бојећи се Бога, који најстрожије забрањује бити неком оруђе на зло невиног ближњег, бојећи се оне велим Бога више него Фараона, занемариле су ту његову строгу заповјед и остављаху сву жидовску дјецу у животу. — Ево како нам то у кратко излаже свето писмо: „Али се бабице бојаху Бога и

не чиняху како им рече цар Мисирски, него остављаху дјецу у животу; и Бог учини добро бабицама, и народ се умножи и осили веома“ (Исход 1. 17—20.). Кад су се пак исти синови Израљјеви немогући више да носе Фараоново мучитељство, ријешили да побјегну под водством Мојсеовим из Мисира, те да се врате у објетовану земљу т. ј. у стари свој завичај, као што им је то и сами Бог преко пророка Мојсеја наложио; на путу су им биле краљевине разних незнабожачких народа, кроз које им је ваљало проћи, но бојећи се они Бога који строго забрањује, да се гази туђа имаовина, и да се плаше људи изненађењем, зато кад би присијели на границе такве које краљевине, заустављали би се и слали би најпре своје посланике да замоле у мјестног краља дозволу за пролазак, обећајући му: да неће у ништа његово дирати, на ни само воде из његових бунарева се напити, само друмом кроз његове земље да прођу, кад немају другог пута. Али се ти незнабожачки краљеви и њихови народи противише и том нешкодљивом захтјеву Израљјана, те су ови морали да би себи прокрчили пут, ратовати противу тих незнабожаца, али и то опет по Божијем откривењу и налогу датом њиховим вођама. Овако дакле они ратоворно путујући, дођоше до границе Моавске земље, којом је царовао Валак син Сефоров, који унапред знајући, да не може њих у рату побједити, јер им сами Бог помаже, па бојећи се да му неотму царевину, послао је испред себе старјешине Мадјамске чувеном тада у Месопотамији гатару Валааму, за кога се је озбиљно причало: да кога год прокуне, проклеће га и Бог, позивајући га са великим пошастима, да му дође да види са брада путујуће Израљјане, те да их прокуне, да не могу даље корачати, а за ову љубав обећавао му је дати колико хоће новаца, и уз то учинити му и све друго што би само пожелно. Али Валаам ма да је био гатар и велики среброљубац, но ипак бојећи се Бога, који забрањује и помислити зло на ближњег и који изриком заповједа „благословите и не клените“ и тај Валаам велим бојећи се Бога више него ли човјека, с мјеста је одбио понуду цара Валака. Чујте само како је и тај побожни Валаам одговорио изасланицима царевјем: „да ми даде кућу своју пуну сребра и злата, не бих могао преступити ријечи Господа Бога својега да учиним такво што мало или велико.“ (Числ 22—18.).

У вријеме пак пророка Данила бијаше у великом граду Вавилону један врло богат првак тамошњих Израљјана а врло добар човјек по имену Јоаким а супруга његова такођер врло добра побожна и паметна жена по имену Сосана, била је ријетка љепотица но и врло поштена. Двојици пак истога народа старјешине, ушао

је љаво у срце због њене изванредне љепоте, на негомањим годољети својој страсти договорине се, да је неће саму увребају, те да покушају . . . Шта смислише то и учинише, увребаше је једног дана кад се је сама самцита шетала у свом свуда зидом ограђеном пространом перивоју, на љавоски приступивши њој тражине са највећим безобразлуком, да је оскврне претећи јој уједно, да ће — ако им неспеуни безакону жељу, сазвати одмах народно вијеће и отужити је, да су је случајно тобож нашли у хрђавом послу са једним младићем у перивоју, који им је утекао. А знаш рекоше јој: да се нама вјерује као старјешинама народнијем, те можеш врло лако изгубити главу; склони нам се дакле испуни нам неоодољиву жељу.“ А ваља нам знати да по Мојсеовом закону свака жидовска певаљаница морала се је на смрт осудити. Али су се те нееретне старјешине превариле у свом гадном рачуну, јер Сосана ма да је унапријед добро знала, да могу они и то врло малко — својим лажљивим свједоџбама главе јој доћи ипак бојећи се Бога који страшно пријети невјерним и вјероломним супрузима, Бога више велим него људи — макар они и старјешине народне били, узданувши рече им јуначки: „Ја видим већ да ми је тијесно са свију страна, али ја волим погинути за љубав божију, него ли сагријешити бацајући под ноге свој поштени образ и вјерност према моме мужу!“ Није ли то — љубазна моја у Господу чада — није ли то рећи ја се само божије вјечите казне бојим, а за вас старјешине и немарим, кад сте таки зликовци те се Бога не бојите.

Па нису ли и света три отрока у Вавилону, кад су добили строги налог од свог незнабожачког цара Навуходоносора под претњом смртне казни бацањем у седмоструко зажарену пећ, ако се непоклоне његовој незнабожачкој слици као Богу. Нису ли се и они имајући у срцу свети закон, ког је сами Бог нацртао и дао Мојсију на гори Синајској, који гласи овако: „Господа Бога својега бој се, њему служи, њему буди одан и његовим се именом кучи.“ (Второз. 6. 13.). Нису ли се они велим одупрли јуначки таквом богопротивном налогу? а ево како нам то описује свето писмо: „Одговореше три отрока и рекоше цару Навуходоносору, није нам потребе да ти одговоримо на то; ево Бог наш на небесима, којему ми служимо, може нас избавити из огњене пећи зажарене, и избавиће нас из твојих руку царев“ (Данил 3. 16.) као што је и било.

Тако су се богоугодно држали — љубазни моји — сви свети мужеви старозавјетне цркве пре Христа, бојећи се Бога више него ли другог кога, и радије су се дали погубити, него ли пога-

зити закон и правду божију, за љубав људи или за љубав својих осветничких страсти, или привремене славе и материјалног интереса. А тако су се исто држали и сви свети мужеви новозавјетне цркве — после Христа. И они су се угледали на своје старозавјетне предаке и њима су шљедовали узастопце и њиховог се правца држали, вазда претпостављајући страху и љубави људској страх и љубав божију. Та прво и прво, није ли сам Спаситељ наш поучавао своје апостоле да се тог истог правца држе, па ма их то и главе стало? „Небојте се рече им небојте се онијех који убијају тијело а душе немогу убити, него се бојте онога (т. ј. Бога), који може и тијело и душу погубити у паклу.“ (Мат. 10. 28). И зајета тако су се владали и понашали свети апостоли цјелог свог св. живота, те зато кад им је једноч јудејски сајет претио, да не проповиједају Христа у Јерусалиму, одговореше им они: „да није право пред Богом да вас већма слушамо, него ли Бога.“ (Дјеј. 4. 19.). Особито пак свети апостол Павле може цјелом човјечанству за све вијекове служити као најбољи примјер самопрегоревања у тој струци, ма да је то са најжешћим гоњењима и мукама на најносље и са лишењем самога живота скопчано било! „Зар је сад — пише он Галатима — људе наговарам или Бога? или тражим људима да угађам. Јер кад бих ја још људима угађао онда небих био слуга Христов“ (Галат. 1. 10.).

За стопама светих мужева старог и новог завјета вјерно су ходали и потоњи учитељи и служитељи хришћанске цркве, и они су вазда и то са највећим самопрегоревањем предпостављали страху и љубави људској, страх и љубав божију. Шта више многи од њих написаше похвалне науке на ту велику добродјетел и оставише их потомству као највећи свети аманет. „Ништа није равно ономе, који се боји Бога“, вели св. Иван Златоует: „Јер страх божији превазилази све и сва на свјету; гледајмо дакле како ћемо га задобити, радимо све по њему и кад би нам још и опасност живота пријетила, и кад би дошло да нас посјеку на комаде, немојмо штедити тијела, него чинимо све еве да само страха божјег получимо.“ Исти свети отац и даље говори: „Нема тог зла на свјету што га не може одистити најхрђавије гвожђе и дати му најјејајнију свјетлост, тако и страх божији у кратку своје учини, те не да да се униште они који се Бога боје.“

Упамтите добро — добри моји хришћани — све што сте данас чули и имајте вазда страх божији у срцу, и пресађујте га у млађана срца ваше дјечице, вашим добрим примјером и пона-

шањен и хришћанским животом. Човјек на овом свјету има да се бори са многим и разним тегобама, те зато су још давно и давно и сами свјетски научењаци написали на застави човјечанства лозинку: „**Борба у животу.**“ Али та борба у животу хришћана треба вазда да одржи побједу над подлим материјалним интересима, звјерској страсти људске освете, сујетном славољубљу и проклетој себичности. Другим ријечима: треба да се ми хришћани држећи се строго страха божијег свима нашим силама старамо, да у нама вазда побјеђује закон добра противу захтјева тијела и његових страсти и расположаја, којима је отац и мајка закон зла. Треба велим да радимо и живимо само по заповједима и вољи божијој, а никако по самовољи било нашој било других самовољника, јер свака самовоља, сваки неумјестан захтјев тјелесних страсти, противи се не само вољи и закону божијему, него се још и законима људским т. ј. цивилним грађ. противи, јер и сами цивилни закони сачињени су на основу божијих закона, те се зато и каже у светом писму, да који се противи земаљским властима самоме се Богу противи!

Па и оно мало тобожног интереса, за ког би човјек по несрећи преступио божију вољу и заповјед, пошав за врагом, ако се најнесретнији материјални интерес посматра добро и безриетрасно, паћиће се без сумње, да у правом смислу, не само да није од никакве сталне и дуготрајне користи био, него да је и то много и много нашкодио пријашњем ма и мањем али од Бога благословеном доходку. Отворите велику књигу катадневних око вас само свјетских догођаја па ми кажите: јесте ли видели или упамтили човјека, који је, да би могао доћи до већег нечега, преступио божији закон и погазио своје поштење на штету ближњег свог а па да је сретан и поштован остао и до пошље смрти своје? Унапријед сам увјерен да ми га нећете моћи показати. Дакле предпостављајте страх божији — љубезна моја у Господу чада — паче страха човјеческога што је рећи: чините газда и себи и другима по божијим законима али никад ништа нико за љубав, кад се неби та љубав слагала са божијом вољом и наредбама; Бог је пречи и јачи него сви људи на свјету!

У Д. Тузли 1888.

Поздрав 1. Јуна 1888.

Њиховијем Царскијем и Краљевскијем Висостима.

Рујна зора сјајом блиста,
Усхићава свију нас:
Долазе нам рјетки гости —
Ори с пјесма, кличе глас.
Лик Ђесара нашег краља
ФРАНЦ ЈОСИФА РУДОЛФ син,
Стефашјом, рај украсом,
Тик витеза рајски крин.

Ерцегова земља кршна
Фали Бога, славу пој!
А ти Босно поноси се
На посјети сјајној тој!
И све цркве нек запоје
А и школе славопој!

Г. Вољарић.

Нешто о слободном зидарству.

Од Драгомира В. Остојића богослова IV. године у Релеву.

Данашњи вијек, вијек „цивилизације, просвјете и напретка“ пун је и препун је разних друштава и секата, које, ако и имаду каквих појмова о религији, они су са свим изопачени,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

а многе их никако и немају, него жестоку борбу воде у опште против сваке религије, па и противу самога Хришћанства. — У број тјих друштава овог времена долази и тако звано „друштво слободних зидара“, масона или freimaurer-a, које се у пошљедње вријеме јако распространило по свима државама, као што ће се даље из кратког прегледа видети.

Садање масонство постало је у средњем вјеку у зидарским колибама. — Неки вјештији зидари, који су се одликовали у извађању цирада на зградама, ишли су из једне покрајине у другу и зидали су разне зграде. Обично на мјесту, одређеном за зидање, правили би од дрвета или камена колибе, у којима су остављали своје занатлијско оруђе. Ту би у очи којег празника и на сами празник свршавали службу; читали молитве; њихов старјешина вршио би колибско право, т. ј. судио би им, расправљао и изравњавао разне распре и зајевнице. Они нису били подложни мјесној, званичној власти, него своје старјешини, који се звао а и данас се зове: „велики мајстор“ (гросемајстер), па због те и другјих слободнина прозвани су „слободни“ зидари. — Ови су у своје друштво примали шегрте, које су учили вјештини зидарског заната, која се није на јавност износила. Примали су и калфе у братство по одређеном обичају и форми, и тад су им казивали тајне знаке, којима су се у свијету распознавали.

У ово братство ступали су у почетку само свештеници и калуђери Бенедиктинског ордена (реда), пошто људи из народа тако рећи никаква знања нису имали. Калуђери, који су били вјешти у зидарству слати су у далеке земље, а њима би се придружило још 2—300 радника, које су у X. столећу звали „свјетовњачка браћа“. Од калуђера се највећма у вјештини зидарској одликовао неки абат Виљем (фаначки гроф од Ширена) (1080—91) из манастира Хиршау-а код Виртемберга, који је прије тога био старјешина зидарских колиба у Регенбургу. У овим колибама дотјерао се готски стил зидања, кога је са свим усавршио Албрехт од Штрасбурга. — Пошље неког времена почеше се умјетности зидарској посвећивати и свјетовници; тако у XIII. вјеку постојала су под управом свјетовњака друштва у Колин, Магдебургу, Бремену и Ханбершгату. — Од тјих друштава до данас су само сачувани закони, које је год. 1842. издао Халивел у Липсици. Германске зидарске колибе најдужег су вјека биле у Енглеској. — Крајем XVI. вјека почеше да у ово друштво ступају високе и уважене личности, научењаци и други, који су много уиљивисали, да се преобрази стара братинска задруга, која је дотле имала више еснафски (цеховски) карактер.

Садањи облик доби слободно зидарство тек пошље лондонског великог пожара (1666 год.), пошто је Лондон на ново подигнут, и пошто се

довршила црква св. Павла. Године 1717. биле су у Лондону и Вестминстру само 4 ложе, које настојањем предикатора (проповједника) Андерсона и правника и природњака Деза Гилијера, уједињене се под именом „велике ложе“, која се одрече стварног зидања, па узе тип мистицизма. — Први велики мајстор овог новог масонства био је Антон Сајер. Енглеска велика ложа управљала се по обичајима и одредбама старих зидарских друштава, које су предањем сачуване. Она наскоро прими управу и над осталим ложама, које су се нагло множиле у Енглеској, те тако настаде мати осталих енглеских великих ложа.

Споменути Андерсон добије од велике ложе налог: да на основу предања, колебских књига и старих споменица, које су се сачувале, а према савременим приликама, састави један закон за све енглеске ложе. Он то и учини и 27. Децембра 1721. године преда тај закон у рукопису великој ложи, која га усвоји и даде први пут штампати у Лондону 1723. године под именом „Андерсонов основни закон“ (у Лајпцигу је пошљедни пут штампан 1876. године), који је важио за све масоне. — По томе закону, најглавније обавезе за ступање у масонство јесу ове: Исповјед деизма — признање највишег бића, кога они зову: „велики мајстор васељене;“ сваки масон дужан је примати морални закон, па ако умјетност добро разумије неће бити туни атегета; прије су стари зидари морали исповједати религију, која је владала у дотичној земљи, па ма каква она била, дочим сад морају се обвезати оној религији, у којој се слаже цијело човјештво, т. ј. треба да буду људи добри, вјерни, поштени и праведни, па ма каквих назора били. Тим је зидарство постало средиште, гђе ће се ујединити сво људство, и средство, којим ће се оснивати љубав и пријатељство између оних лица, која би иначе била у вјечној несугласности. Зидар треба да буде мирољубив поданик државе, у којој живи и ради; нека се не мијеша у завјере, револуције, устанке и т. д. јер тијем неће никад корист, него штету братству донијети; он треба да је покоран својим надлежним властима, па ће тако према себи и друштву своје задобити наклоност кнежева и краљева, а опровргнуће и злонајмерно оговарање својих противника и непријатеља. Нека се у друштво не унесе никакве омразе, размирице, свађе и т. д. ни личне а још мање вјерске, народносне или државне и политичне, јер би то друштву само мир и слогу рушило. Ради ширења своје науке и постигнућа цијели масонства дужан се сваки служити извјесним симболичким знацима; смисао и значење овјих, мора бити представљено и протумачено сваком без разлике члану савеза. Ти знаци и официјелно-догматичко њихово објашњење не смију се никад на јавност изијети. Сваки члан друштва по правилима споменутог закона може разним сим-

волима по своје схваћању давати своја мистичка и морална тумачења, па због тога и нема тачно означеног и опредјељеног учења у погледу догмата, којих се придржавају масони.

Од тог времена, кад се је братство слободног зидарства узвиело од еснафског друштва на степен великог, моралног грађанског удружења, добило је оно толико снаге, да се могло по цијелом свијету ширити. — У XVIII стољећу, када су се силно развила и распространила многа мистичка учења и секте, због чега се овај вјек и зове: вјеком материјалистичке филозофије, најбољу је ролу одиграло масонство и највећи је успјех постигло. Мистицизам овог (XVIII) вјека постао је реакцијом против тадањег материјализма, а произишао је из оне стране човјечијег духа, која је хтјела да се дигне над овим чувственим свијетом. Па наравно да такав правац мистицизма не само што се није могао слагати са начелима материјалиста, него су шта више масонство и друге мистичке постале највећи противници енциклопедиста Волтера. Но и ако су масонство и волтеријанство били различитог карактера и правца, ипак су имали нечег заједничког у погледу неких и то главних тачака, те су се у нечем и слагали међу собом, а то због тога што је основ масонства био деизам (вјера на разуму основана), из кога се баш и развила филозофија француска прошлог вјека. Што су масонство и волтеријанство стајали у непријатељском одношају једно према другоме, и што је масонство себи ставило једну од главних задаћа ту: да иде против науке скептика (оних, који у сва што сумњају), материјалиста и атеиста (безбожника), то није ништа чудновато. Јер све дечете, а особито у Енглеској, који су били највећи заштитници тако зване „природне вјере“, ишли су против сваког оног учења, које није хтјело примати никакву религију (а то су баш атеисте и материјалисте), а које се развило из науке Волтера и других енциклопедиста филозофије француске. А пошто се деизам највише тада развио био у Енглеској, то и масонство могло је у њој најлакше пустити своје жиле и ширити се на све стране, оснивајући по разним покрајинама и варошима ложе (види: „Современо масонство и его одношење к хришћанству“ стр. 2—3). Тако енглеска велика ложа године 1725. напменовала је Ђорџа Помере за покрајинског великог мајстора у Бенгалу; а 1733. године основала је једну провинцијалну ложу у Бостону; прије тога — 1730. године енглески велики мајстор даде дозволу, да се оснује једна ложа у Хамбургу, која тек 1737. год. ступи у живот. — Почетком XIX. вјека овлада међу неким енглеским масонима мистичко-теософски правац, који је намјеравао да оснује религију на начелима деизма, обученог у мистичку форму. Због тога, што учење масона није било опредјељено, то су појавише различита религиозна питања, те се

тине међу члановима разних ложа, породи немир, који се сврши 1813. год. тиме, што је ријешено, да сви масони у Енглеској признају јурисдикцију једне ложе: „United Grand Lodge a Freemason's“. — Од тог времена овлада са свим други правац рада у енглеском слободном зидарству а на име: да развијају филантропију по свијету; а прву намјеру: да оснују нову религију чуваше просто као традиционално напшедство (предање).

Су временом енглеско масонство захтјева од својих чланова прије свега: помоћ бједним и невољним у име братства и непрекорни морални живот. — Масонство у Енглеској располажући великим материјалним средствима, велике је услуге показао људима, због чега је од свег енглеског становништва јако обљубљено. — Да се масонство раширило знатно је помогло и примање принца од Јелса за великог мајстора (grossmeister) свијех енглескијех масона, пошто се прије тога лорд Ришон захвалио на томе звању и прешао у римокатолицизам. — Начин принчева примања у масонство и постављање за великог мајстора био је 1875. год. величанствен и са особитом церемонијом. Тако у одређено вријеме скуп се око 10.000 масона у салу Алберт-Гола; од тих масона неки бише у голубији тракама; браћа виших редова у отвореноцрвеним, а виши чиновници ложа у красним мантијама ордена. Прије почетка свечаности зачуше се звуци музике, и на сред сале појавише се виши чиновници ордена, који заузеле мјеста своја код подножја трона великог мајстора. За тим њих неколико одоше на суверет принцу као великом мајстору. И пошље неколико минута уђе у салу принц од Уелса, пред којим на два — од кадифе — јастука носиле знаке његова достојанства: рукавице, кецељу, ланац и знак гроемајсторства. Принц ступи подножију трона и заузео мјесто с лијеве стране од оног, који ће вршити том приликом дужност великог мајстора. „Велики капелан“ ложе прочита молитву, коју је сам саставио за тај случај; а пошље њега онај, који је заступао гроемајстора опасо принца кецељом и метну му на врат ланац, који се састоји из девет нетозрачних звјезда. За тим принц сједе на трон, и у тај мах 10.000 руку поднесоше му врх од својих масонских мачева. Пошље је принц са трона држао кратак говор, и т. д.

Од како је принц примљен као велики мајстор, зидареко друштво се тако брзо ширило, да је свако четврто или пето лице из више класе било чланом тога друштва, по извјешћу неких енглеских новина. На сједници њиховој прије неколико година би донешено извјешће о приходима друштвеним, из којих се види да оно, у финансијском погледу превазилази многа друга друштва. Оно имаде у Лондону и три своја благотворна завода: школу за дјецу обојег пола, на које троши годишње просјечно по 30—40.000 фунти штерлинга. — Из тога се финансијског

стања види, да су јако распрострањени по
Енглеској.

У Шотландији и Ирскеј има их такође
много; данас има тамо близу 1000 ложа.

У Америци постоји више великијех ложа,
које имаду много чланова и располажу великим
материјалним средствма. Године 1862. би осно-
вана у Лими и Перу велика ложа; пошље у
Уругају, на Хајитима, Сан-Домингу и т. д. —
У Америци постоји још једно друштво тако
звано „страна браћа“ (Odd-Fellow Orden),
које је врло сродно друштву слободних зидара.
Оно се као и енглеско масонство држи тога
правила, да се у политику никако не мијеша;
у ово друштво могу ступати лица, ма којој
хришћ. вјероисповјести принадала; оно по одре-
ђеном начину помаже сваком своме члану. Ово

друштво у самим уједињеним државама имаде
имања у вриједности од 30 милиона долара.

Масонство у Америци и Енглеској шири се
јако у пошљедњим годинама због тога, што је
многе заводе подигло и што се у свом раду
клони од сваке распре, која би штету наносила
било религиозном или политичном уређењу. —
И ако у Енглеској и Америци имаде врло много
секата разних, и ако тамо влада субјективност
у религиозним стварима, ипак оно нема много
непријатеља, и не само да конкурира другим
друштвима, него се у велико одликује од њих
множином својих чланова.

У Шведској је масонство постигло такође
велики успјех. Оно као и енглеско и американско
не иде против религије, него имаде цијељи чисто
филантропске.

(Свршиће се.)

Пут на Синај.

написао

Хаџи Савва Косановић, бивши Добро-босански митрополит.

(Наставак.)

Од године 1882. Александрија великим ско-
ком напредује у зградама по европском укусу.
Грцима и Ерменима као и Европљанима, штоно
има ријеч: „присвијетлила је мала и велика го-
ена“, пошље бомбадирања вароши. На пакост,
неки голићи Арапи и непромишљена свјетина,
из мржње према Европљанима, удари у палеж
и пљачку вароши, прије бомбадирања са енглеске
флоте. Ту су дрскост десетероструко пошље плати-
лили, онолико, колико је ко приказао у рачуну
да му је било штете Има једна поли-
тична пословица или девиза: „удри противника
по џепу паћ ће у јогуњству ослабити и покоран
бити“

Још је угледна и велика благовијештенска
нова црква православна, са њезиним граорастим
колонама и дивотним кубетима. Тако исто и
мраморни нови шпитаљ (болница) православне
грчке општине, богато снабдијевен са свима по-
требама, апотеком, апаратима, справама, и т. д.
да је милина погледати распоред у свему. Има
отворен поглед на све стране, пространу авлију
и лијецу банту. На стотине сиротиње арапске
свако јутро можете виђети пред шпитаљом, ђе
чека реда и љекара, да без платно прегледа
и љекарнију бесплатно пружи. Највише их пати
у очима, која је болест нешто природно у Ми-
сиру, те на свако двадесето чељаде долази једно
ћораво или слијено.

Основне школе мушке и женске и недавно
основана полу-гимназија и већа женска школа,
врло су им добро уређене у сваком обзиру, јер
Грци на њих троше обилато. У њима се бесплатно

образује и арапски православни живаљ, који се
постепено прелјева у јелинизам.

Бан је ових дана требало добровољнијех
прилога, да се амортиризира неки дуг од 22.000
дуката, и за неколико дана мога ту бављења,
ушли су поклони преко те сумме, те ћу овдје
само споменути шесторицу главних приложника:
Патријарх Софроније дао је 25.000 франака; Ђ,
Зервуаки 40.000 франака; Ђ. Антониади 40.000
франака; М. Ралли 12.000 франака; В. Ашило-
цуло 12.000 франака; Ф. Бенаки 10.000 франака
итд. тако да се сабрало 229.350 франака, у које
спада и 1000 златних лира од Замфиропула из
Марсеља.

По овоме може се судити, да овдје као
и у Каиру има врло богати Грка. Њиова ко-
лонија у Египту и свој Африци износи до 40.000
душа (у државном попису 37.301). Ја у оните
могу казати за Грке, да су они данас сви
сложни, сви патриотични и родољуби, како мир-
ски тако и духовни па ма они живили у коме му
драго царству. Идеју уједињења и разширења
свога грчког краљевства на царство, са пре-
стољницом Стамбола, има сваки пред очима. У
Азији и Африци можда нема грчке куће ни ка-
луђерске ћелије, у којој не би било ма по
која слика из владајуће атинске династије. На-
сљедник Константин јесте прави идеал љубави
народње, светиња и нада, као зеница ока драг
сваком Јелину. „На Константиноу је 11ом. про-
пало царство византијско, пак ће га Константин
12. опет подигнути“, веле они са поносом и твр-
дим уздањем. Како патријарси тако и друго

свјештенство у црквама јавно спомињу краља Ђорђа, Олгу, Константина и друге чланове двора, и то им власт не брани. — Можда ће ко помислити: Шта је овоме сада, те је почео хвалити Грке? а ја бих такоме одговорио: они су за себе достојни хвале у оном у чему их ја хвалим. Ја говорим о поштенним Грцима а би ће мјеста ако буде живота и времена, кад ће се другачије судити о фанаријотском „Кара-Казану“, који е „лукавством влада а снетљанијама пуни ђепове.“ Изузетку част и поштење.

Ја сам чуо вијероватно казивање, да је поклојни патријарх антијохиски Јеротеј оставио пошље своје смрти 70.000 златнијех турских меџидија на атински универзитет. Ј. Димитријадис трговац александријски, поклатио је знатну суму новца и атински музеј обогатио скупијем и ријетким старинама, тако, да је једно одјелење тога музеја посвећено његову имену. У Цариграду постоје народњи женски институти и гимназија, угледна здања за око, као царске палаче (двори), а унутрашњим уређењем и животом није их стид да су у првијем европским престолницама. У Александрији спомећуо сам школе напријед, а у Каиру постоји виша женска школа и гимназија. Њу су основали погрчени Арапи, три брата: Ђорђе, Атанас и Рафанло Аббети, који су своја имања оставили на школе, да годишње доносе прихода преко 3.000 наполеондора. Мање школе и духовне семинарије подпомажу богатије патријаршије и манастири. Тако у Цариграду издржава једну женску школу јерусалимска патријаршија и добро уређену богословију у Јерусалиму; цариградска ону у Халхи; еснајски манастир једну основну школу у Каиру и т. д.

Пишући површно ове податке о старању Грка за њиве школе у Турској царевини, паде ми на ум и једна записка коју сам 1885. године преписао из неких руских новина, мислим из „Востока“ или „Москов. Вједомости“, број 327., ће се спомињу биљешке о прилозима за мобилизацију грчке војске, кад она на Балкану бјеше све узаврело: Бугари, Срби, Грци и Турци, те су поједини људи милијуне драхми пружали, као: Авероф и Архилозулос из Каира. Из Галаца један обећа мјесечно давати по 30.000 форинти, доклен год траје војна. Румунски сенатор, кнез Сутцо 20.000 драхми; један банкер 120.000 францака итд., неки касани (месари) по 12.000 фунти говедине; један некар обећа издржавати хљебом мјесечно цијели баталијун војника; један терзија 500 капута, и многи манастири по 12.000 драхми (по 6000 фор.) итд. То се и зове патријотизам, који свакој нацији може за примјер служити, као што су некада и с науком предњачили. И ако бројно исеу већи него Срби или Бугари, њима опет предстоји много боља будућност на Балкану, него онима првима, а триљени су и од све Европе, којој од тако мањег народа нема оцаг-

носи, да ће кад год преобладати, као што је зебња и трвење између Романско-Германског и Германско-Словенског живља. Осим тога, Грци као и Јевреи, недаду се прелити шале у другу народност, као Срби што онадају у дружби или сусједству с другима

У Александрији има 231.396 житеља (међу којима 49.633 странца.)

Титула Патријарха Александријског.

У опште је његова титула већа, него и једнога хијерарха у Христовој цркви. Кад служи он, или подишвени му владика, изговарају му је од 3—5 пута на многољетствију: „Софронију најблаженијему, најбољему нашему оцу, Пае-пру, Папи и Патријарху великога града Александрије, Ливије, Пентополеса, Етијопије и све земље Египатске; оцу отаца, пастиру пастира, архијереју архијереја, тринајестому од апостола (као Павлу) и судцу свега свијета, многаја лета!“ —

Осим тога патријарх Александрије при служби меће на себе три панагије и устиче на главу двоеструку митру или круну. Она му је друга дугуљаста као чита, или „ћуљах“, украшена драгијем камењем, са кретом и двоглавим орлом на врху. Устиче је у вријеме апостола, кад за частном транезом стоји у трону на узвишеном мјесту, даље, кад прима св. дарове (Дискос и Путијер) и кад причешћује свјештенство. Тако исто он меће на себе два Епитграхиља (онај други по Сакосу). Пошто је Софроније некада био и васионски-цариградски патријарх, то му се у титули додава и наслов: „свјатјејши.“ Има му преко 90 година, а још је врло здрав и окретан. До године у Јуну мјесецу (29) требао би да слави 50-годишњицу владачанства, а можда и 70-ту свјештенства! —

Октобра 21. кренуо сам железницом за Суец, испраћен од свјештенства и бокељских Срба овдје станујућих, међу којима је понајзнатији г. Филип Николић. Он и његова госпа неколико су ме пута пријатељски угостили у њиву дому, а кад сам пошао за Суец спремили су ми и лијену брашеницу за пута. На станици Загазиг, ће се састају линије: Александрија-Каиро-Суец, изненади ме преосвећени владика Порфирије, који је истога дана нарочито кренуо из Каира, да ме лично види и до Суеца допрати. И он је понно био за мене ужину, јер влак иде пунијех 12 сати, а нема није на дуже времена да стаје, ће би се човјек могао поткријепити. Међутим ја сам већ био подмирио мој стомак са оном ериском брашеницом. И тако продужимо путовање до Суеца, ће смо присјели у 8. сати у вече. На станици дочека нас свјештенство и неколицина грађана, на челу им имућни трговац г. Ђорђе Атанасију (грк), који је и епитроп Синаја. У Сујену је Порфирије недавно подигао ли-

јено здање, као Метох, највише ради поклоника на Синају, који се одавлен спремају било е вапором црвенијем морем до Реита („Цебел-Тура“), било сувијем на девама кроз нустиње. Синајски је владика или архиепископ независан, а од најстаријих времена јерусалимски патријарх рукополаже га, јер Синај или црвеноморски полуостров граничи са каменом — Петрас Арабијом, и владика живи некад на Синају, некад на Метосима: у Цариграду, Каиру и Ђе оће, пошто Синај има много метоха и добара, те и двије гостионице у Александрији.

Ту на станици представи ми се и неки Шолан, агент Англо-Египатске банке, јер му је вели, тако наредио директор из Александрије г. Ђ. Гусијо, да ми се стави на расположење. Би ми драго што свуда налазим олакшице, али почем је већ са мном и сами домаћин синајски-брат владика, који ће се постарати за моје даље путовање, то Шолана ослободим од сваког труда ради мене.

Ноћи ћемо на подворју а вечерати код г. Ђ. Атанасију. Онако кумнаше (у друштву) пођемо у његову кућу намјештену и освијетљену, Ђе се послужи смо најприје слаткијем, кафом и ракијом. Осим двојице сусретача, сви одоше кућама, а у томе „чатиса“ (дође) к нама и гувернер Суеца, узлудни Арап г. Ренид-беј, те се по-

сади смо за госпоцку трпезу. Ту ми падоше у очи мушка и женска служинад из Судана (8 на броју), а особито један малић Александро, е је црно мој Боже, као најцрнији гавран на свијету, и са својом кратком заковрченом косицом, крупним очима и бијелим зеничним оградама, свраћа на себе поглед путника. Двоје су мухамеданске религије а оно шестеро хришћанске (коптске). Пошто су Ђорђе и његова госпођа Јелена бездјетни, то су их узели за „сваг“ као спроте, којима су родитељи погинули у вријеме устанка Мехдијина. Алексеицу су посинили, и он сам себе зове „бијели Александро“, јер су га, вели, родили бијели тата и мама (Ђорђе и Јелена). — Једно женско двогодче, од оца Грка и мајке мелези арапске, узели су давно под своје, и она је већ на удају ђевојка. Мајка јој је још жива у Каиру, али за жива Бога нико овој ђевојци не смеје казати, да јој Ђорђе и Јелена нису прави родитељи, јер би од туге свиснула. То јој не смеје открити ни њезина мати, која у години дана дође једном, тобож, ради посла, да је види. Њу су васпитали ваљано, и са собом је воде у Цариград и по Европи у шетњу. На клавиру свира вјешто, а говори грчки, француски и арапски, по нешто талијански и руски јер је госпођа Јела родом из Бесарабије. —

(Наставиће се.)

Архиепископско поучење

новорукоположеном свештенику, изведено из правила светих Апостола и светих Отаца.

(Свршетак.)

Трећа поука: шта се има чинити пред сваком тајном. Пред светим крштењем.

1. Питаћеш кумове, знају ли они, да се при крштењу младенца спира с њега грјеховна нечистоћа, силом Духа светог, и да такав младенац долази у лик свети, ради страдања и смрти Христа Спаситеља.

2. Казаћеш им, да на њих спада дужност, да младенца, кога примају на светом крштењу, поучавају вјери у Исуса Христа, и да су они обвезани водити бригу о томе, да кумче њихово буде трудољубиво, кротко, уздржљиво и према свакоме љубавно; а да се клони грјеха као сотонског изрода, који га може лако лишити оне светости, што ју је при крштењу получено.

3. Додаћеш им и то: да они за све то постају јамци Богу за своје кумче; и ако пренебрегну о њему бригу водити, да ће одговарати Богу за грјехове свога кумчета.

Пред браком.

1. Питаћеш младожењу и невјесту, хоће ли до смрти живити заједно и неразлучно, и за-

ричу ли се пред Богом, да ће једно другог некрено љубити и узајамну вијерност до гроба чу, вати?

2. Питаћеш их даље, оснивају ли они супружну љубав не на плотској страсти, но на хришћанском добродјетљном животу? За тим ћеш их поучити, нека се управљају по закону божијем, и нека се узајамно чувају од порока, а утврђују у добродјетели.

3. Упитаћеш их још, хоће ли они своју кућу кућити и своју дјецу и страху божијем васпитавати? хоће ли својом вјером и својим добродјетелима давати добар примјер својима и назити на себе, да их својим ријечима и поступцима не саблазне, и ненаведу на какво безакоње? хоће ли свако свој рад започињати и довршавати са призивањем имена божијег.

4. Ова штања закључићеш тиме, да се они сада заричу саме Богу пред лицем Његове цркве.

Прије исповиједи.

1. Питаћеш онога, који се каје, признаје ли своје гријехове, којима је разгњевио Бога?

2. Помислила ли у себи, да због својих гријехова подлежи гњеву божијем?

3. Је ли му жао, што је разгњевио Бога својим гријешним дјелима?

4. Је ли се тврдо ријешно и зарекао, да не ће више гријешити?

5. Је ли се помирио, с којима је био у свађи?

6. Нада ли се он, да ће небесни Отац, на посредовање Сина свога, Господа нашега Исуса Христа, и ради Његових страсти и смрти Његове, милостиво примити Његово кајање и гријехе му опростити?

7. Ако оназиш, да се грјешник тек површно и ладно каје, да исповједа своје гријехове но при том не види се, да му је жао и да га срце боли, што је грјесима својим разгњевио Бога, свемогућег Господа и многомилостивог Оца, од кога зависи и привремено благополучије и вјечно блаженство свијех људи; а ти онда гледај, да му умекнаш његово срце, предочивши му суд божији и вјечну казан, која ће постићи непокајавше се грјешнике.

8. Ако примјетиш на ономе, који се каје, да очајава, да ће му Бог опростити његове велике и тешке гријехове, а ти га ублажи, и умири божијим милосрђем, додавши, да нема гријеха, који би био већи од божијег човјекољубља. И то потврди ријечима Лезекиља, који вели: да Богу није мило, да грјешник умре у грјеху, него да се поврати на прави пут и наслиједи живот вјечни. Као што и на другом мјесту он исти говори: ако се човјек иначе праведан, превари на сгрјешити, неће га избавити од суда његова праведна дјела; као

што ни безакоње не ће убити безаконика, чим се покаје и одустане од тога.

Пред светим причешћем проговорићеш овако онима, који су се спремили за свету тајну:

Православни хришћани! Прије него што приступитите, к светој тајни Христовој, представите себи, да ћете сада примити у себе самога Спаситеља нашега Исуса Христа; али уједно помислите, да је он не само Спаситељ наш него и Судија. Приступите дакле сви, али најприје испитајте своју савјест, исповједите своје гријехове, помирите се са свима с којима сте у свађи, и накнадите штету, коју сте коме нанјели. Ано приступите њему с љубави, то ће и Он вас љубити. Ако ли мрзите кога од ближњих и гледате да му нахудите, знајте, да ће и Господ ваш окренути лице своје од вас, јер је у Његовој руци и живот наш и наше спасење. Ако он вас узљуби, знајте, да ћете дуго живити и не ћете знати за болест; зли дух не ће смјети прићи к вама и божији благослов почиваће на вама и дјелима вашим. Да, ви ћете бити благополучни, не само за живота, него и на смрти, а кад преминете, бићете блажени на вијекове. Но ако који од вас прими у себе тајну Христову а није се кајањем очистио, ни с другима помирио, тај нека зна, да ће благог божију претворити у гњев, па ће га постићи свако зло; живот ће му се скратити и на странном суду судиће му Христов, што је с таквим презрењем приступио к Њему. Зато очистите своје срце, покајте се петинито, престаните грјешити, еквините с душе сваку нечистоту и кад види Христов, да сте му тако распремили своја срца, увешће вас, пошто преминете у прекарне клијети небесног Оца. Амин!

П. П.

Конзисторијалне окружнице.

Број 470/екс 1888.

О к р у ж н и ц а

пречасном свештенству, благодјелним црквеним епископским општинама и народу Дабро-босанске Епархије.

Пријављено је да се међу наш епископско-православни народ протурују којекакве слике као иконе, које народ, — незнајући да у том може бити какве пријеваре, — купује, тим више што су јефтине, и што се доносе на ноге.

Међу таквим сликама тешко се може наћи и један лик, да управо одговара типу православно источне цркве; слике могу бити за око лијене и примамљиве али могу имати грдан недостатак; па обично нијесу правилно ни словима обиљежене. А колика се штета чини нашој цркви уношењем и присвајањем икона, које нијесу

и немогу бити строго православне, о том не треба доказивати.

С тога непроцунтамо овијем упозорити наше свјештенство, црквене општине и народ на ту околност, те топло препоручити: да у будуће нико некупује икона, на којима не буде печата ове А.Е. М. конзисторије.

Из сједнице конзисторијалне
У Сарајеву 7. Априла 1888.

А.Е. и митрополит дабро-босански
Ђорђе Николајевић.

Као додатак овој окружници: Знате ли да су иконе као год и свештене књиге које су написане у мјесто писмена и слова лицима и стварима. Свештене иконе стављају нам пред очи предмете наше вјере, љубави и надежде. Ми гледамо на свештене слике са дубоким осјећањем поштовања према оним лицима, која се на икони представљају. Па сјетите се, како је наповољно читати онакве књиге, које су погрешно и без смисла написане, а не обузима ли нас тако исто непријатно осјећање, кад гледамо на свештене иконе, које су хрђаво измалане?

Иконе подижу наше мисли и наше срце са земље на небо, са спољне слике на сама лица, пред којима изричемо своје молитве, на зато треба одклонити све, што би нас непријатно дирнуло или због невјештине или због непристојни израза вјештачки обезвешеног светог лица. Сами ћете се увјерити како је ружно видити иконе, које нису добро и достојно измалане, на зато обратите вашу побожну пажњу на иконе, које купујете или за своје куће или шаљете цркви као прилог за спасење своје душе и за своју срећу и здравље. Свештеник у оваковим приликама треба да зна: која је икона добра а која није, он треба да савјетује своје парохијане, да не узимају иконе, које не одговарају типу и штилу православне цркве, он треба да осигура своје парохијане од пријеваре или живописца или трговаца, који разносе иконе по народу (особито по селу) и варају просте људе, са иконама које су много ишаране; али те шаре и те свјетле фарбе кваре светињу, коју мора да има и да узбуђује икона. Сваки православни хришћанин

а особито свештеник треба да зна, кака треба да је икона, и да ли је она, коју желите узети измалане као што се изискује, да ли су различне части иконе тако расположене како би у цјелости сазидавале и поучавале; дакле икона мора имати своју мисао, разређење у облику и спољност да исказује унутрашње значење. Често се виђа како се квари лик самовољством живописца и света лица добијају врло непристојно положене тако, да икона не покреће у нама побожна осјећања. На ову погрешку треба обратити особиту и озбиљну пажњу. У овоме погледу примјећују се обично двије погрешке код живописца. Једне иконе врло су грубе и простачки намазане без сваке вјештине и у строју тјела и у поређењу боје или фарбе и немају никакв израза; а друге пак иконе преко мјере вјештачки измалане по укусу противном правослаљу, и углаћене су те немају оне поглавите мисли светиње, коју икона мора да порађа у нама. Молери који грубе иконе малају, понижавају само високо значење њово, а молери који утискују у живопис прекомјерну светекост земаљске вјештине, вређају светињу икона. И једно и друго неваља, на зато дужност је сваког сина православне цркве а на по се свештеника, да води бригу и да има у својој цркви и кући иконе, које подпуно одговарају намјери, коју је имала православна црква кад је наредила да имамо иконе као свештене предмете, и набављајмо иконе, на којима би била живо написана света лица и са живошћу израза престављала би чистоћу и светост, што доликује светим ликовима.

Д о п и с.

У Доњем вакуфу 9. Априла 1888.

На дан 28. Марта о. г. с благословом Његовог високопреосвештенства АЕ и митрополита г. Ђорђа Николајевића, освећен је темељ нашој цркви, коју смо у име божије почели да градимо.

Тај дан изјутра око 11 сати дошао пречасни администратор и надзиратељ протопрезвитерата г. Лука Лукић, који је био за то одређен од високе духовне власти, да изврши свети чин освештања и то овим редом:

Са литијом од наше школе, која је подалеко од цркве, пошена је царска и народна застава, са крстовима и чирацима, иколекси ђаци обучени два и два, а за њима свештенство у одежама, носећи крстове у руци, евангелије и кандилницу. За свештенством управитељ котарски г. Дахмен и управитељ испоставе дово вакуфске г. Јушнер. За чиновницима мноштво народа православног, варошана и сељака пјевајући стихире које храму припадају.

Тако је литија тихо и у реду тестом кроз чаршију ишла а при том Бог је дао лијепо вријеме, те су могле упаљене свијеће горјети. Кад је литија дошла на лице мјеста, гдје ће се темељ цркве освештати, постављен је астал са покривалом. На астал постављен је крст, евангелије, водница, јелеј, два чирака, четвороугolni камен и све што треба по чину основање цркве.

При освећењу чиновјејствовало је четири свештеника уз начелствујућег администратора и надзиратеља г. Луке Лукића. Кад се је обавио чин освештања, прочитана је народу споменица. Послије тога држао је говор пречасни г. Лука Лукић. Исти говор доносимо овдје од ријечи до ријечи.

Благочестиви и православни хришћани!

Милости божијом, настојањем и заузимањем вапим уз судјеловање свештенства а с благословом нашег преосвештеног архијепископа и митрополита господина Ђорђа Николајевића, осве-

тисмо данас темељ ове цркве наше у спомен успенија пресвете Богородице.

Благочестиви хришћани! Духовно узрадовао сам се освећењу темеља ове цркве наше. Радост моја није осамљена, она се и у вашој племенитој радости огледа, тиме што се из племените ваше жеље и чисте љубави хришћанске, ево слава Богу одпоче се жељени дом божији, са добровољнима приносима општинара, са знатном припомоћи Његовог Величанства нашег премилостивог цара и краља Франц-Јосифа I. и високе земаљске владе у Сарајеву.

Браћо! Дичите се њоме, красите ју, својеки настојте, да у свему напредна и свјетла буде; да се намјењена цркви милостиња, приноси и завијети не расипљу, јер који црквено расипље нека се не нада царству небесном.

Црква је љубезни моји християни виноград, ког је сам Исусе Христос насадио, крвљу својом оросио и оградом анђелског заступства оградно и све нас кроз благодат Духа светог у њега увео, да будемо овога свијета срећни а оног блажени. Црква је наша мила мајка, која нас је у светом крштењу духовно породила и Богу привела, и која нас непрестано пита духовном храном својом. Као што њезна мајка одојче своје храни, тако и црква православна храни нас живом науком и светим тајнама, јер ко овдје на земљи непоштује цркву као своју мајку, тај нема на небу Бога оца, тај се лишава благодати св. Духа.

Српски народе! Красите цркву, јер вели св. писмо: „Ко краси цркву, тај краси своју душу.“

Кад год приступите овоме св. мјесту и у св. храм уђеш, незаборави никада, да ти је света дужност молити се за онога који ти је знатну слободу подијелио, и под чијом руком слободно је свакоме свој вјерозакон исповиједати. Тај ослободитељ и заштитник свачијег вјерозаконца, јест нам премилостиви цар и краљ Франц Јосиф I., који му сваки бошњак са срцем и душом привржен и одан треба да буде.

Браћо! Његово царско Величанство наш предобри цесар, који је по урођеној му добротли владалачког срца, поред свију добротлива поклоњао скупоцијене дарове нашим многобројним св. храмовима у нашој домовини, у броју је и овај ново започети храм и наша црква, којој се данас положи и освети темељ, милошћу царском снабдје се свима потребним црквеним књигама, златотканим хаљинама и свима другим пужним стварима црквеним. Овакав скупоцијен дар Његова Величанства, јасан је доказ царске милости на срам нас и наших св. храмова.

За то драга браћо моја! будите вијерни и одани Његовом Величанству, цару и краљу нашем, а његовим властим послушни.

Чувајте нашу св. православну и чисту вијеру, и све светиње и заповједи црквене; поштујте свачију вијеру.

Блажене успомене наши предци и њихови духовници, знали су нам сачувати православну вијеру, а са њоме и српску народност и језик па и све друге светиње наше, те су вољни били растати се са животом и имањем, и радије су трпили сваковрене муке и страдања, него и у длаку да понусте од лијепог православља и изневјере народне светиње. Па кад су они то све знали, хтјели и умјели сачувати под силним притисцима, зар да ми данас то не сачувамо у слободи?

Развитак и одржање наше православне вијере у данашњему времену, зависи ће највише од нас самих: „свештенства, општина и свега народа, од нашег постојанства и од наших дијела и владања, од слоге и љубави.“

Од Његова величанства увијек добијамо најјачега увјерења и најповољнијег обећања: „да ће све вјероисповјести вазда у вршењу њиховог вјерозакона подједнако храни и потпомагати.“

По томе озбиљна је воља, како Његовог величанства цесара, тако и Његовог преузвишеног министарства и високе земаљске владе: да ова земља угледа правога мира и благостања, а сви житељи да уживају спокојство и религиозну слободу.

Незаборављајте драга браћо на школе наше, као на јединствени и најглавнији услов среће и будућности млађег нараштаја, нашег српског подмладака.

Наука се је вазда цијенила, ал се данас толико уздигла, да чудеса ствара, и њу је Спаситељ назвао „живом водом“, те ју је претпоставио и самом крштењу, рекавши ученицима: „да најприје народе науче, па их онда крете.“

Ако нас је вријеме до сад спречавало око наука у школама, те смо се могли њиме изговорити, пред другим народима, то је данас укључено у закриљу хришћанског цара, под чијом владавином смијемо и требамо, да се развијамо и усавршавамо у својој праћедовској вјери и милој нам народности српској.

Завршујући моју бесједу, дужност ми је, да позovem вас браћо, да са мном заједно будете захвални и вијерни Његовом величанству цару и краљу нашем Франц Јосифу I., што се тако отачаски стара о благу и напретку наших св. храмова. За то да Бог милостиви, поживи цара и краља Франц Јосифа I. на многаја љета. — Живио!

Да Бог поживи Његово високопреосвештенство архијениекона и митрополита нашег г. Ђорђа Николајевића. — Живио поглавица св. православне цркве у Босни г. Ђорђе Николајевић митрополит. — Живио!

Да Бог поживи високу земаљску владу! Живили добротвори и дародавци и сви побожни и православни християни, који се заузимају за св. цркву.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

На ове ријечи сав присутни народ из грла захори: Живио цар! Живио митрополит! Живио висока влада! Живили добротвори!

Баца основне школе одијева ли су „многаја љета“ а послје „царевку.“ За тим споменица би положена у плеканој кутији у отесани темељни камен.

Послје освећења настао је објед, при том је сједило сво свештенство, котарски управитељ витез и пл. г. Дахмен, управитељ испоставе г. Луитнер, грађана Срба, мухамеданаца 10 лица и градоначалник. Код обједа напιο је прву здра-

вицу управитељ котарски, у здравље Његовог величанства, другу је здравицу г. парох Л. Лукић напιο у здравље Његовог високопреосвештенства г. митрополита; затим, напιο је здравицу управитељ испоставе, парохијанима и народу. Послје ове здравце наздрављено је свештенству и осталим гостима. Све здравце пропране су са: „многаја љета.“

Свећаност је обављена у најбољем реду и разноложењу народа.

Б. Грабеж,
пресједник општине.

Црквена слава у Рељеву.

(9. Маја 1888. год.)

Познато ће бити поштованим читаоцима Дабро босанског Источника, да је уз рељевску православу зграду, подигао о свом трошку лијепу црквицу преузв. г. барон Федор Николић, посветивши ју богословској омладини у Рељеву, да се у њој Богу моле и славе свевишег Творца.

Храм је овај зидан у славу св. Оца Николе зимњег, који долази 6. Децембра. Но због потешкоћа које обично зими наступају и владају, сама слава обдржава се 9. маја сваке године, т. ј. на пренесење моштију њеног светитеља из Мале Азије у град Бар (у Италији). На тај је дан у години 1886. и троншена од високопреосвештеног Митрополита г. Ђорђа Николајевића, који ове године није присуствовао овој слави, јер је био отишао из Мостара — послје посвећења херцеговачког митрополита г. Леонтија у Далмацију у приморје, да посјети своје љубљене далматинце, пријатеље и знанце.

Као што је красан и пун значаја обичај код срба у опште, напљећен од старина, да се скупља око својих храмова на дан светих, којима је храм посвећен, тако је и овдје ове године — као ни једне до данас — дошло још у вечер у очи празника велики број сељана из околних села, па чак и из Трнова и Црне Ријеке. Осим тога на сами дан славе придобило је приличан број српских породица, свештеника и других угледних особа из вароши Сарајева, да присуствују на св. литургији и литији. Од ових многи су дошли у јутру око 6¹/₂ а неки и и 11¹/₂ сати са жељезним влаком. Међу овима дође и Његово високопреосвештенство г. Дионисије митрополит Доњо Тузлански, који је извољоо при повратку свом из Мостара свратити се први пут у овај духовни православи расадник. Један од професора богословије дочекао је г. митрополита на станици, а други су га дочекали и поздравили при излазу из скеле.

Свечану службу божију служили су пречасни прото Петар Петрановић ректор, г. Ф. Милошевић професор, г. Стево Тривковић, парох

дотичне парохије и ђакон Ристо Бошковић конзисторијални канцелист.

Само богослужење текло је складно, а богословски кор умилним гласом одговарао је на служби божијој. На причасну држао је поучну бесједу проф. Ф. Милошевић, у којој истакнувши значај празника-светитеља уједно позвао присутне, да у својим молитвама призивају и светитеља, да се он за њих заузима пред престолом свемогућег Оца небесног.

Пошто се до 11¹/₂ сати односно до доласка Њ. в. Преосвештенства св. Литургија већ свршила била, то је сав народ изишао на поље да се у литији три пута око цркве обиђе. За вријеме литије стиже и г. митрополит Дионисије, допраћен до цркве, гдје цјелива св. Еванђеље и уније у св. храм. Овом приликом даде митрополит присутном народу свој архијерејски благослов, који је попраћен са „Испола е ти Деспота“; и с тим је завршена литија.

Тада се упути митрополит, праћен од ректора и осталих наставника као и других свештеника и угледних особа, у просторије заводне да прегледа зграду и одјелења заводна.

Послје тога — како је Њ. в. Преосвештенство само од пута отпочицуло — одоше сви богослови, на челу им они из његове дијецезе, у ректорову канцеларију, гдје питомца IV. раз. Јован Новаковић изговори поздравну добродошлицу, којој је од прилике овај садржај:

Премилостиви Архипастиру!

„Колико смо побућени и усхићени данашњим празником, којег слави наш св. храм посвећен у славу и чест св. оца Николе, то се још не мање обрадовасмо Вашем доласку и архипастирској посјети, желећи заиста у пуној мјери, да вас видимо и да вас приликом данашње свечаности и имамо у нашој средини, као врједног архипастира, који поред своје старости непожали труда и „не возгнушања“ походити овај ерско-православи завод; овај једини чисто ерско-православи духовни расадник или извор у Босни

и Херцеговини, у коме се благодаћу св. Духа, потпором Његовог величанства, благословом наших премилостивих Архиепископа и неуморни трудом учене господе наставника, ваши питомци напajaју духовном храном, како би у будућем животу били вриједни учитељи и добри пастири православне српске цркве и народа свог.

Знајући заиста да је циљ Вашег високог посјете, да духовна чеда своја обиђете и видите и да их својом благом Архиепископском бесједом поучите и још боље на посао постанете, то вас с пуном радошћу и примамо сви у синовској оданости и послушности са ријечима: „Добро нам дошли високопреосвештени господине.“

На ове ријечи митрополит је кратко одговорио и поучио ученике и питомце.

За вријеме ручка посјетило је Њ. в. преосвештенство велику општу трапезарију, гдје су ђаци били за ручком.

Пречасни г. ректор учинио је ту доброту присутном народу, да му је уступило цео завод на расположење.

У малој наставничкој трапезарији било је такођер више одличних лица, којима је присуствовао митрополит, и том приликом пало је више здравица, и то у здравље Његовог Величанства, присутном г. Дионисију, за тим у осуетву Њ. В. преосвештенству г. Ђорђе, преузвишеном г. барону Николићу, кад му је дечена са овим значајним садржајем послања: „Високоблагородном Господину барону Феодору Николићу у Б. Пешту. За свечаним обједом при слави св. храма, који се подигао вашом дарежљивошћу, присутни високопреосвештени митрополит Дионисије и остали одлични гости, цијела колегија богословског завода са небројено силним православним народом, што се прикупило око ваше задужбине, сјећајући се нашег благодјетног дјеловања овдје, шаљу вам најдјачније поздравље и кличу: живјели са дичном породицом дуго и много! Слава вам!“ Ректор Петрановић.

Један између господе наставника наздравно је здравицу у име богослова присутном митрополиту препоручивши их њему и члановима-референтима конзисторијалним, кад изађу у јавни живот и доврше богословске науке у Рељеву.

Пошље ручка настало је бурно и весело коло и пјевање по српском обичају. Но наскоро поче се ово весеље утишавати, пошто се већ сеоски свијет из далеких крајева поче разилазити а и неки гости из Сарајева на жељезницу хитати, која долази из Брода у 4½ сата. У исто скоро доба огласи црквено звоно са торња полазак на вечерњу у цркву, те тако ђаци морадоше на на брзу руку с гостима поздравити се и у цркву на молитву отићи. Пошље вечерње сво особље заводно са заоставшим гостима наставнише опет весеље, које и на жељезничку станицу преко ријеке Боене испратеше, те ту се продужи пјевање и народно коло све до 9 сати у вечер док локомотивна ватрењача необјави звиждање и прими свију који су за пут да у Сарајево отпутују.

Признати се мора, да народ српски како у Рељеву и околини, тако и из Сарајева јако симпатизира према овом заводу. А заиста богословска младеж и заслужује таково признање од стране народа, пошто земаљска влада непрестано пружа сва срества, која ће младеж што боље спремити, како ће пошље бити од користи роду своме. То су и у факту показали они, који су већ као свршени из овог завода изишли, те сада у народу своме служе, неки као учитељи а неки као свештеници.

Буди овом приликом свима гостима најтоплија благодарност, који не пожалише труда да овај завод посјете.

У осталом, кад је слава о. г. испала овако сјајна ушљед силног броја народа, идућих година дај Боже све ће бивати сјајнија.

Његово високопреосвештенство г. Дионисије преноћно је у заводу и сутра дан присуствовао јн предавању у III. и IV. разреду из историје цркве.

У 10½ сати отпутовао је митрополит до заводне ске, од свију богослова, гдје је такођер поменути питомца опростајну ријеч говорио, препоручивши се милостивом заузећу и молитвама Његовог високопреосвештенства.

У 11 сати отпутовао је митрополит у Високо уз праћу неке господе наставника.

Оче видац.

С пута Архиепископа и Митрополита Дабро-босанског.

Његово Високопреосвештенство наш опште љубљени архиепископ г. Ђорђе Николајевић, као што је познато поштованим читаоцима овог листа, да је одпутовао био у Мостар, гдје је 1. Маја о. г. на Томину недјељу судјеловао при посвећењу херцеговачког митрополита Леонтија Радловића. Овом приликом желећи да посјети нека мјеста у Далмацији и своје љубљене При-

морце, — особито врле Србе дубровачане, међу којима је већи дио својих година као учитељ и духовни наставник пробавио, — кренуо се је жељезницом из Мостара сутра дан 2. Маја у 7 сати у манастир Житомислић, у којем је био врло уредно дочекан од старог архимандрита Серафима Перовића. Истога дана у 4 сата са жељезничким влаком отишао је Метковић. Срби мет-

ковчани са својим добрим и вриједним свештеником Н. Влацићем дочекали су митрополита и допратили га до куће г. Стеве Бошњака, код кога је преноћио а у вторник 3. Маја у 6 сати у јутру укрицао се у вапорић, те тако путујући до Стона и одавде сувјем за $\frac{1}{2}$ сата преко земље-уза, гдје је други паровлов чекао при крију, те у 4 сата послјје подне стигне у Гужу. Овдје су пред митрополита изашли у сретање и чекали га са 10 каруца млади дубровчани, који га са добродошлицом поздравиле и допратиле у велику и далеко чувену кућу г. Нике В. Бошковића, који свеколике госте лијепо прими и оти по почасти. Код овог богатог Србина митрополит је одмарао се 8 дана. Првог дана доласка митрополитова у вечер сви дубровчани Срби нијесу пропустили, а да несекажу своју срдачну радост и жељу своме бившем пастиру и учитељу, приредили су му у почаст бакладу, коју је пратила дубровачка грађанска музика по програму, који се је састојао у 7 тачки. Те вечери обасут је наш стари и кријенки архинастир са искреним поздравима од дубровчана.

У сриједу 4. Маја кренуо се је митрополит у 7 сати на колима на кратки пут из Дубровника преко Коноваља у манастир Савину, код високопреосвештеног Епископа г. Герасима Петрановића, гдје га је парадно са свештенством уз звонење звона пријатељски дочекао и њо обичају српског гостољубља задржао пуна 4 дана.

У суботу повратио се је митрополит паробродом у Дубровник и одавде у 10 сати ноћу

одпутовао је у Корчулу, па преко Лезине и Брача стигао у Сплет; ту је неке послове српско правосл. црквено-школске општине сарајевске довршио и преноћио, па сутра дан по лијепом и угодном времену пошао у Шибеник и стигао у Задар. При доласку овдје су митрополита на обали дочекали свештеници и многи одлични задареки Срби, а одео је био код свога старог пријатеља владике Кнежевића. Овом приликом учинио је митрополит посјету Њег. Преузв. намјеснику далматинском и другим личностима.

Из Задра одпутовао је митрополит преко Карнера, па онда поред Лошња, Фијуме, Заграда и Сиска. У овом мјесту т. ј. у Сиску задржао се је митрополит неколико часова и посјетио Србина-трговца г. Павлицу, код кога је и вечерао, па онда преко Брода и из Сијекоца жељезницом стигао 22. Маја у своју резиденцију у Сарајево.

У опште, за вријеме двадесетдневног бављена на путу, Његово Високопреосвештенство свуда је лијепо био дочекиван и праћен а при том га је и угодно вријеме пратило.

Како при одласку из Сарајева и доласку у њега, сарајевска општина црквена показала је своју дужност, која га лијепо и свечано испратила и дочекала, а тако исто и свештенство овдашње учинило је своме архинастиру ону синовљу дужност, која доликује поглавци и архипастиру духовном.

Школске вијести.

Испити у православној богословској школи у Рељеву за II течај школ. године 1887./8. обдржаваће се овим редом:

Понедељник 6. Јуна прије подне: Из пастирског богословља у IV раз. Каноничног права у IV раз. Догматичног богословља у II и III раз. Математике у III раз. Послије подне из Немачког језика у I. раз.

Уторак 7. Јуна прије подне: Из Литургије у I раз. Моралног богословља у IV раз. Географије у I раз. Логике у III раз. Послије подне из Српског језика у I раз.

Сриједа 8. Јуна прије подне: Из Катихетике у IV раз. Математике у II раз. Историје црквене у III и IV раз. Историје свијета и Географије у II раз. Послије подне из Немачког језика у II и III раз.

Четвртак 9. Јуна прије подне: Из Српског језика у II раз. Математике у I раз. Тумачења св. Писма у II и III раз. Хемије у III и IV раз. Послије подне из Српског језика у III раз. и Немачког у IV раз.

Петак 10. Јуна прије подне: Из Црквеног слов. језика у I и II раз. Историје и Географије у III и IV раз. Педагогике у IV раз. Природописе у I раз. Послије подне из Црквеног појања у сва четири разреда.

Субота 11. Јуна прије подне: из Увода у св. писмо у I раз. Омилитике у IV раз. Економије у III и IV раз. Физике у II раз. Послије подне вечера. Од 15.—17. Јуна конференција, писање, класификација, раздавање свједочаба и распуст питомаца.

Молимо наше претплатнике нека нам пошаљу стари дуг од 1887. године, и обнове претплату за ову годину.